

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน ครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Approach)

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนบ้านสังคมพัฒนา ตำบลหลักเหล็ก อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach)

ระยะที่ 3 การทดลองใช้ และประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

รายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยแต่ละระยะเป็นดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1

การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร การวิจัยครั้งนี้มีหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เป็นสถาบันการเงินชุมชน ประชากร คือ สถาบันการเงินชุมชนสังกัดธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำนวน 267 แห่ง (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2552) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนสถาบันการเงินชุมชนแยกตามภาคต่าง ๆ

ภาค	จังหวัด	สถาบันการเงินชุมชน
เหนือ	9	34
กลาง	20	59
ตะวันออก	7	19
ตะวันตก	5	22
ตะวันออกเฉียงเหนือ	19	78
ใต้	14	55
รวม	74	267

ที่มา : (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2552)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่กระจายในพื้นที่ 74 จังหวัดทั่วประเทศ ดังมีขั้นตอนการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.2.1 การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจากสถาบันการเงินชุมชนทั้งหมด จำนวน 267 แห่ง โดยใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane. 1973 : 727) ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ในที่นี้กำหนดไว้ที่

0.05

แทนค่าในสูตรได้ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{267}{1+267(0.05)^2} \\ &= 165.07 \end{aligned}$$

จากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ ดังกล่าว ได้หน่วยตัวอย่างประมาณ 165.07 ตัวอย่าง และเพื่อให้เป็นตัวเลขจำนวนเต็มเพื่อง่ายต่อการนับจำนวน

ผู้วิจัยได้ปกเศษออกเนื่องจากไม่ถึง 0.5 และกำหนดเป็นจำนวนหน่วยตัวอย่าง 165 แห่ง และเพื่อให้กระจายข้อมูลตามรายภาคต่าง ๆ จึงใช้สูตรในการคำนวณกลุ่มตัวอย่างรายภาค ดังนี้

$$\text{จำนวนหน่วยตัวอย่างในแต่ละภาค} = \frac{\text{จำนวนสถาบันการเงินชุมชนในภาคนั้นๆ} \times 165}{267}$$

1.2.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งระดับชั้น (Stratified Random Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างโดยแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ เรียกว่า ระดับชั้น หรือชั้นภูมิ แล้วสุ่มหน่วยตัวอย่างจากทุกระดับชั้น จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เอาหน่วยตัวอย่างจากแต่ละกลุ่มระดับชั้นตามจำนวนสัดส่วนที่กำหนดตามตัวอย่างในแต่ละภูมิภาค

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยใช้การจับสลากโดยเขียนรายชื่อของสถาบันการเงินชุมชนของแต่ละภาค แล้วใช้การจับสลากด้วยวิธีหยิบบัตรละ 1 ใบ โดยไม่นำใบที่หยิบได้คืนเข้าที่เดิม จนครบจำนวนที่ต้องการ ตามตารางที่ 2 มาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 2 จำนวนตัวอย่างแยกตามรายภาคต่าง ๆ

ภาค	จังหวัด	สถาบันการเงินชุมชน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
เหนือ	9	34	21
กลาง	20	59	36
ตะวันออก	7	19	12
ตะวันตก	5	22	14
ตะวันออกเฉียงเหนือ	19	78	48
ใต้	14	55	34
รวม	74	267	165

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน คือ

- 2.1.1 ปัจจัยด้านผู้นำ
- 2.1.2 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการ
- 2.1.3 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก
- 2.1.4 ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร
- 2.1.5 ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก

2.2 ตัวแปรคั่นกลางหรือตัวแปรเชิงเหตุและผล คือ

- 2.2.1 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ
- 2.2.2 ปัจจัยด้านบริหารจัดการการเงิน
- 2.2.3 ปัจจัยด้านการเรียนรู้องค์กร

2.3 ตัวแปรตาม ซึ่งเป็นปัจจัยผลลัพธ์ ได้แก่ ผลการดำเนินงานของสถาบัน

การเงินชุมชน

3. เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้ปรับใช้และพัฒนาเครื่องมือมาจากแบบสอบถามที่มีนักวิชาการได้ทำการศึกษาไว้แล้ว และนำเครื่องมือวัดเหล่านั้นมาปรับข้อความบางส่วนเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่ศึกษาในครั้งนี้ ภายใต้การควบคุมดูแลและให้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจะแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อความแบบให้เติมคำหรือตัวเลขให้สมบูรณ์ตามความเป็นจริง และให้เลือกเติมเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่กำหนด มีข้อความ 3 ข้อ คือ ชื่อของสถาบันการเงินชุมชนที่อยู่ และรูปแบบการจัดตั้ง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ ลิเคิร์ต (Likert) แบ่งระดับการวัดเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยจัดเรียงเนื้อหา ข้อคำถาม ตามลำดับของปัจจัยที่นำมาศึกษามีจำนวนทั้งหมด 88 ข้อ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านผู้นำ	จำนวน	12 ข้อ
2. ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการ	จำนวน	12 ข้อ

3. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก	จำนวน 15 ข้อ
4. ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร	จำนวน 6 ข้อ
5. ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก	จำนวน 8 ข้อ
6. ด้านการบริหารจัดการ	จำนวน 8 ข้อ
7. ด้านบริหารจัดการการเงิน	จำนวน 20 ข้อ
8. ด้านการเรียนรู้	จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของสถาบันการเงิน

ชุมชน ใช้ รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ รายได้รวมของสถาบันการเงินชุมชน และ อัตราส่วนของรายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ ต่อ รายได้รวม ในการประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน โดยการตรวจสอบผลประกอบการในรอบบัญชีที่สถาบันการเงินชุมชนได้จัดทำขึ้นในรูปแบบของรายงานการเงิน คือรายงานรายได้ ค่าใช้จ่าย มีข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ คือ รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ รายได้รวม และอัตราส่วนรายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ ต่อ รายได้รวมของสถาบันการเงินชุมชน

3.2 การหาค่าคุณภาพเครื่องมือวัดที่ใช้ในการวิจัย

การหาค่าคุณภาพเครื่องมือวัดในการวิจัยระยะที่ 1 นี้ ผู้วิจัยกำหนดวิธีการตรวจสอบเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือวัด โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.2.1 เครื่องมือวัดทุกฉบับ ได้ผ่านการพิจารณาด้านเนื้อหา ความหมาย และการใช้ภาษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความครอบคลุมตามโครงสร้างของเนื้อหา ความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence : IOC) ว่าข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนที่นำมาศึกษาทั้ง 8 ปัจจัยนั้น เป็นข้อคำถามที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการวิจัย มีความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาเชิงทฤษฎีที่ได้ศึกษาวิเคราะห์และกำหนดไว้เป็นนิยามศัพท์หรือไม่ และตรวจสอบการใช้ถ้อยคำภาษามีความเหมาะสมและสื่อความหมายที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการจะสอบถามหรือไม่ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คือ

1) รองศาสตราจารย์ ดร. สุรพล เสาร์ม วุฒิศึกษาการจัดการดุขฎิ บัณเฑิต สาขาการจัดการธุรกิจ ตำแหน่งอาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตรวจสอบด้านโครงสร้างและเนื้อหาการวิจัย

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชมพูนุท เมฆเมืองทอง วุฒิศึกษาศิลปะ ศาสตรมหาบัณเฑิต สาขาภาษาไทย ตำแหน่งอาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และ

สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตรวจสอบด้านภาษาการวิจัย

3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพศาล วรคำ วุฒิการศึกษา การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา ตำแหน่งอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตรวจสอบด้านสถิติ การวัดและการประเมินผลการวิจัย

โดยเลือกข้อที่ครอบคลุมตามโครงสร้างของเนื้อหา ความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence : IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป ซึ่งพบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่า 0.67 – 1 จึงนำข้อคำถามมาใช้ทุกข้อ

3.2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบเชิงโครงสร้างและเชิงเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้กับสถาบันการเงินชุมชน จำนวน 40 แห่ง ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3.2.3 นำข้อมูลมาวิเคราะห์อำนาจจำแนกรายข้อใช้เทคนิค (Item-Total Correlation) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมของแบบสอบถามด้านนั้นเลือกข้อที่มีค่าความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไปมาใช้ พบว่าทุกข้อมีค่าความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไป

3.2.4 นำข้อที่ได้ตามเกณฑ์มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Conbach, Lee Joseph. 1970 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.89

3.2.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปพบอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเดิม เพื่อรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจนได้รับความเห็นชอบจึงนำไปจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ไปยังผู้จัดการ ธ.ก.ส.สาขา ที่มีสถาบันการเงินชุมชนเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือมอบหมายให้พนักงานผู้รับผิดชอบงานด้านสถาบันการเงินชุมชนช่วยในการเก็บข้อมูลจากผู้นำ คณะกรรมการ หรือสมาชิกของสถาบันการเงินชุมชน

4.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการขอความร่วมมือไปยัง ผู้จัดการ ธ. ก.ส.สาขาเพื่อมอบหมายให้พนักงานผู้รับผิดชอบสถาบันการเงินชุมชน ช่วยในการเก็บข้อมูล โดยใช้วิธีการเข้าร่วมประชุมประจำเดือนของสถาบันการเงินชุมชน แล้วแจกแบบสอบถามให้กับตัวแทนของสถาบันการเงินชุมชน คือ ประธานคณะกรรมการ หรือ คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายเพื่อตอบแบบสอบถามการวิจัย แล้วส่งแบบสอบถามกลับมายังผู้วิจัย เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในระยะที่ 1 นี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่ และบันทึกคะแนนแต่ละข้อในรูปแบบรหัส (Coding Form) หลังจากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทดสอบสมมติฐานเชิงทฤษฎีชั่วคราวที่สร้างขึ้นก่อนการวิจัย

5.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percent) ความถี่ (Frequency) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติวิเคราะห์ เพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ใช้การวิเคราะห์สมการโครงสร้างอิทธิพลเส้นทาง (Path Analysis) โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL) (Joreskog, Karl G. & Sorbom, 1998 : 70) และสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (Level of Significant .05)

การวิจัยระยะที่ 2

การสร้างรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยในระยะที่ 2 ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาสถาบันการเงินชุมชน จำนวน 20 คน ใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลระยะที่ 2

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 คือ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน ที่ผู้วิจัยนำผลจากการวิจัยในระยะที่ 1 มาสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นแบบจำลองในการพิจารณาในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops Conference) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาสถาบันการเงินชุมชน วิพากษ์รูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน

2.2 เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลในการวิจัย

การวิจัยในระยะที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops Conference) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาสถาบันการเงินชุมชน เพื่อร่วมกระบวนการระดมสมอง (Brain Storming) ของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน เพื่อวิพากษ์ให้ข้อเสนอแนะและแนวทางการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในระยะที่ 2 นี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบรวบรวมการวิจารณ์และข้อเสนอแนะ โดยการจดบันทึกลงในแบบวิจารณ์และข้อเสนอแนะ และทำการบันทึกภาพ บันทึกเสียงทุกเนื้อหา แล้วนำมาทำการสังเคราะห์ข้อมูลจากการวิจารณ์และข้อเสนอแนะจากการถอดข้อความ เพื่อนำมาเทียบกับบริบทของการวิจัย และการปรับปรุงรูปแบบตามการวิจารณ์และข้อเสนอแนะ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและการสร้างรูปแบบการพัฒนา

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในระยะที่ 2 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะที่ได้จากการถอดข้อความว่าอยู่ในตัวแปรใด (ที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1) และนำมาจัดกลุ่ม (Grouping) จากนั้นก็ทำการสังเคราะห์กลุ่มการวิจารณ์และข้อเสนอแนะที่ได้จากการถอดข้อความ เพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ระยะที่ 1 มาสร้างรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามความต้องการของสถาบันการเงินชุมชน เพื่อใช้เป็นแบบจำลองในการพิจารณา

3.2 นำรูปแบบที่สร้างขึ้นมาระดมสมอง (Brain Storming) เพื่อวิพากษ์รูปแบบที่สร้างขึ้น และขอคำแนะนำโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop Conference)

ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาสถาบันการเงินชุมชน จำนวน 20 คน ผู้วิจัยแบ่งให้หนึ่งเป็นกลุ่มย่อยและร่วมกันวิพากษ์รูปแบบการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และนำเสนอผลของข้อเสนอแนะในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Groups) ของตัวเอง แล้วมาสรุปและอภิปรายผลทั้งหมดในที่ประชุมใหญ่ และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนให้สมบูรณ์เพิ่มขึ้น เพื่อนำไปทดลองใช้ในระบะที่ 3 ต่อไป

การวิจัยระยะที่ 3

การทดลองใช้ และประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน

1. กลุ่มทดลอง

กลุ่มทดลองในการวิจัยระยะที่ 3 คือ สถาบันการเงินชุมชนบ้านสังคัมพัฒนา ตำบลหลักเหลี่ยม อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้เลือกสถาบันการเงินชุมชนดังกล่าวเป็นกลุ่มทดลองในการใช้รูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน ด้วยเหตุผลดังนี้

- 1.1 เป็นสถาบันการเงินชุมชนที่มีความต้องการที่ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา
- 1.2 เป็นสถาบันการเงินชุมชนที่บุคลากรมีความต้องการ และตั้งใจจริงที่ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานอย่างแท้จริง
- 1.3 สถาบันการเงินชุมชนสังกัดสาขาที่ผู้วิจัยปฏิบัติงาน ผู้วิจัยสามารถติดต่อประสานงาน ติดตามผลการใช้รูปแบบได้อย่างใกล้ชิด และสามารถเสนอแนะสถาบันการเงินชุมชนให้มีความเข้าใจในรูปแบบที่ใช้เป็นอย่างดี ภายใน 3 เดือนได้

2. กลุ่มควบคุม

กลุ่มควบคุมในการวิจัยระยะที่ 3 คือ สถาบันการเงินชุมชนบ้านจาน ตำบลโนนนาจาน อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ และสถาบันการเงินชุมชนบ้านสิงห์สะอาด ตำบลสหัชชนันท์ อำเภอสหัสชนันท์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยไม่ได้เลือกเป็นกลุ่มทดลองในครั้งนี้ ด้วยเหตุผล คือ เป็นสถาบันการเงินชุมชนที่ไม่ต้องการจะทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา และเป็นสถาบันการเงินชุมชนที่อยู่ไกล ผู้วิจัยไม่สะดวกในการติดต่อประสานงาน ติดตามผลการใช้รูปแบบได้อย่างใกล้ชิด และไม่สามารถเสนอแนะสถาบันการเงินชุมชนให้มีความเข้าใจในรูปแบบที่ใช้ได้ ภายใน 3 เดือนได้

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของสถาบันการเงิน
ชุมชน

3.2 ตัวแปรตาม คือ ผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน

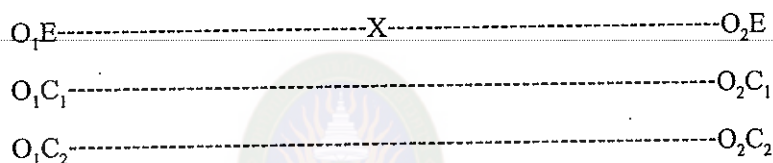
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ข้อมูลทุติยภูมิก่อนการทดลองและข้อมูลจริงหลังการทดลอง

4.2 ผลการปฏิบัติงานจริง

5. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ ใช้วิธีการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) โดยมีแบบแผนการวิจัยดังนี้

เมื่อ O₁ แทน ข้อมูลผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นปีบัญชี 2552

O₂ แทน ข้อมูลผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นปีบัญชี 2553

X แทน การทำการทดลอง

E แทน กลุ่มทดลอง (สถาบันการเงินชุมชนบ้านสังคมพัฒนา)

C₁ แทน กลุ่มควบคุมกลุ่ม 1 (สถาบันการเงินชุมชนบ้านจาน)

C₂ แทน กลุ่มควบคุมกลุ่ม 2 (สถาบันการเงินชุมชนบ้านสิงห์สะอาด)

โดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

5.1 เลือกกลุ่มทดลองในการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ สถาบันการเงินชุมชนบ้านบ้านสังคมพัฒนา ตำบลหลักเหล็ก อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ และกลุ่มควบคุม คือสถาบันการเงินชุมชนบ้านจาน ตำบลโนนจาน อำเภอนาคู และสถาบันการเงินชุมชนบ้านสิงห์สะอาด ตำบลสหัสขันธ์ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

5.2 ทำการเก็บข้อมูลจากงบการเงินของสถาบันการเงินชุมชน ณ. สิ้นงวดปีบัญชี ณ. วันที่ 30 กันยายน 2552 ก่อนทำการทดลองกับกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม เป็นข้อมูลผลการดำเนินงานในปีก่อนการทดลอง

5.3 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสถาบันการเงินชุมชน

5.4 ทำการเก็บข้อมูลหลังการทดลองกับกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม เป็นข้อมูลจริงจากผลการดำเนินงานในปีที่ทดลอง ณ. สิ้นงวดบัญชี ณ. วันที่ 30 กันยายน 2553

5.5 นำผลที่ได้จากการทดลองมาเปรียบเทียบโดยใช้แผนภูมิแท่งเชิงซ้อน โดยใช้อัตราส่วนการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของผลการดำเนินงาน โดยคิดเป็นค่าร้อยละของผลการดำเนินงานก่อน และหลังการทดลองว่าเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละเท่าไร แล้วสรุปผลการดำเนินงานในเชิงคุณภาพ

6. ประเมินผลการพัฒนาการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน

การประเมินผลในการพัฒนาการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนเป็นการวิจัยในระยะที่ 3 ซึ่งเป็นการนำรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน ที่ปรับปรุงแล้วมาทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง เป็นระยะเวลา 3 เดือน จากนั้นนำผลการทดลองที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานก่อนการทดลองและหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา ณ. สิ้นปีบัญชี ณ. วันที่ 30 กันยายน 2552 และ ณ. สิ้นปีบัญชี ณ. วันที่ 30 กันยายน 2553 ของสถาบันการเงินชุมชนทั้ง 3 แห่งในจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 แห่ง และกลุ่มควบคุม 2 แห่ง โดยใช้แผนภูมิแท่งเชิงซ้อน โดยคิดเป็นค่าร้อยละของผลการดำเนินงานก่อน และหลังการทดลองว่าเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละเท่าไร เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ระยะที่ 3 ด้วยการอธิบายผลการดำเนินงานในเชิงคุณภาพเปรียบเทียบระหว่าง อัตราส่วนรายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ ต่อ ราย ได้รวม และอัตราส่วนการเพิ่มขึ้นหรือลดลงคิดเป็นค่าร้อยละของผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนทั้ง 3 แห่ง

7. กระบวนการวิจัยรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน

ระยะที่ 1 การวิจัย

ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1. ปัจจัยด้านผู้นำ 2. ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการ 3. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก 4. ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร และ 5. ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก

ตัวแปรคั่นกลางหรือตัวแปรเชิงเหตุและผล ได้แก่ 1. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ 2. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการการเงิน 3. ปัจจัยด้านการเรียนรู้องค์กร

ตัวแปรตาม ซึ่งเป็นปัจจัยผลลัพธ์ คือ ผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถาบันการเงินชุมชน สังกัดธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ทั้ง 74 จังหวัด จำนวน 165 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire)

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติวิเคราะห์ เพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ใช้การวิเคราะห์สมการโครงสร้างอิทธิพลเส้นทาง (Path Analysis) โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL) และสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (Level of Significant .05)

ระยะที่ 2 การพัฒนา

สร้างรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาสถาบันการเงินชุมชน จำนวน 20 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การนำผลการวิจัยระยะที่ 1 มาสร้างรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน เพื่อใช้เป็นแบบจำลองในการพิจารณา

การรวบรวมข้อมูล ใช้กระบวนการระดมสมอง (Brain Storming) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop Conference) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Groups)

ระยะที่ 3 การวิจัยและพัฒนา

การทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของ สถาบันการเงินชุมชน

กลุ่มทดลองในการวิจัย คือ สถาบันการเงินชุมชนบ้านสังคมพัฒนา ตำบลหลักเหลี่ยม อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

กลุ่มควบคุมในการวิจัย คือ สถาบันการเงินชุมชนบ้านจาน ตำบลโนนนาจาน อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ และสถาบันการเงินชุมชนบ้านสิงห์สะอาด ตำบลสหัสขันธ์ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

การรวบรวมข้อมูล การวิจัยระยะที่ 3 ใช้รูปแบบการพัฒนาที่สร้างขึ้นในระยะเวลาที่ 2 ทดลองใช้กับกลุ่มทดลองประมาณ 3 เดือน และการเก็บข้อมูล 3 ระยะ ดังนี้

- ระยะที่ 1 ก่อนการทดลอง รวบรวมข้อมูลจากผลการดำเนินงาน ณ สิ้นปีบัญชี 2552 ก่อนการทดลองจากกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม
- ระยะที่ 2 ขณะทดลอง การรวบรวมข้อมูลใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม
- ระยะที่ 3 หลังทดลอง รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เป็นข้อมูลจริงจากผลการดำเนินงานในปีที่ทดลอง ณ สิ้นปีบัญชี 2553 จากนั้นนำผลการดำเนินงานมาเปรียบเทียบข้อมูลก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้แผนภูมิแท่งเชิงซ้อน (Multiple bar chart) อัตราส่วนทางการเงิน และร้อยละ ด้วยการอธิบายผลการดำเนินงานในเชิงคุณภาพ เปรียบเทียบระหว่าง อัตราส่วนรายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ ต่อ รายได้รวม และอัตราส่วนการเพิ่มขึ้นหรือลดลงคิดเป็นค่าร้อยละของผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนทั้ง 3 แห่ง

แผนภาพที่ 4 ขั้นตอนการวิจัยทั้ง 3 ระยะ